

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 209/2021
28.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца „Удружење Београдски покрет“ из Београда, чији је пуномоћник Аркудинскиј Драговић Невенка, адвокат из ..., против туженог „Uniqa неживотно осигурање“ а.д.о. из Београда, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради накнаде штете, вредност предмета спора 7.478.699,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5508/20 од 23.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 28.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж-5528/2020 од 23.12.2020.године у делу става два изреке у коме је преиначена пресуда Привредног суда у Београду П-2248/2019 од 04.09.2020. године и одбијен тужбени захтев за исплату износа од 3.283.740,47 динара са законском затезном каматом од 04.09.2020. године до исплате и обавезан тужилац да накнади трошкове спора туженом у износу од 639.082,12 динара.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као неозвољена ревизија тужиоца изјављена у преосталом делу против пресуде Привредног апелационог суда Пж-5528/2020 од 23.12.2020. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 2248/19 од 04.09.2020. године, у ставу један дозвољено је објективно преиначење тужбе из поднеска тужиоца од 13.06.2017. године. У ставу два делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете плати износ од 4.178.699,00 динара са законском затезном каматом од 04.09.2020. године до исплате. У ставу три одбијен је тужбени захтев за исплату накнаде штете у износу од 3.300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 18.04.2017. године и за законску затезну камату на износ од 4.178.699,00 динара од 18.04.2017. године до 03.09.2020. године.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5508/20 од 23.12.2020. године, у ставу један делимично су одбијене жалбе тужиоца и туженог, па је потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 2248/19 од 04.09.2020. године у ставу два изреке у делу у којем је обавезан тужени да исплати тужиоцу износ од 894.958,33 динара са законском затезном каматом од 04.09.2020. године до исплате и у ставу три изреке у делу у којем је одбијен тужбени захтев за накнаду штете у износу од 3.300.000,00 динара са законском затезном каматом од 18.04.2017. године и за законску затезну камату на износ од 3.283.740,67 динара од 18.04.2017. године до 03.09.2020. године. У ставу два делимично су усвојене жалбе тужиоца и туженог и преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П 2248/19 од 04.09.2020. године у ставу два изреке у делу у којем је обавезан тужени да тужиоцу плати износ од 3.283.740,67 динара са законском затезном каматом од 04.09.2020. године до исплате и у ставу три изреке у делу у којем је одбијен тужбени захтев за исплату законске затезне камате на износ од 894.958,33 динара од 18.04.2017. године до 03.09.2020. године тако што је обавезан тужени да тужиоцу на износ од 894.958,33 динара исплати законску затезну камату од 18.04.2017. године до 03.09.2020. године и одбијен је тужбени захтев за накнаду штете у износу од 3.283.740,67 динара са законском затезном камате од 04.09.2020. године до исплате, а тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 639.082,12 динара.

Против правноснажне другостепене одлуке тужилац је уложио благовремену ревизију због битних повреда одредаба ЗПП и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући дозвољеност ревизије, Врховни касациони суд утврдио је да је ревизија тужиоца дозвољена против преиначујућег дела другостепене одлуке применом члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП. У преосталом делу другостепене одлуке којим је потврђена првостепена пресуда, ревизија није дозвољена јер вредност побијаног дела не прелази законом прописани цензус.

Према одредби члана 485. Закона о парничном поступку, ревизија у привредним споровима није дозвољена ако вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде не прелази динарску противвредност од 100.000,00 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Тужба у овој правној ствари поднета је 19.05.2016. године. Преиначење тужбе извршено је 13.06.2017. године. Вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде којим је потврђена првостепена пресуда у делу у којем је одбијен тужбени захтев за накнаду штете у износу од 3.300.000,00 динара не прелази динарску противвредност износа од 100.000,00 евра по средњем курсу на дан подношења тужбе, па је применом члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд одбацио ревизију тужиоца у овом делу као недозвољену.

Врховни касациони суд је испитао другостепену одлуку у делу у коме је дозвољена ревизија у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11... 8/20) и утврдио да ревизија тужиоца није основана. У овом делу у доношењу другостепене одлуке није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном

поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Позивање ревидента на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП не може бити разлог за изјављивање ревизије, применом члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању парничне странке биле су у уговорном односу по основу полисе за осигурање имовине број ...-... важећом за период од 05.06.2014. године до 05.06.2015. године. Закљученим уговором тужилац је осигурао од осигураног ризика, пожара, локал од 50 м², канцеларијски намештај, 330.000 комада ДВД дискова и 5 ролни самолепљиве фолије. Пре закључења уговора тужени је излазио на лице места, обишао простор и проценио ризик. Тужилац је уредно платио туженом доспеле уговорене премије осигурања. Дана 09.07.2014. године десио се осигурани случај, пожар, услед којег је оштећена осигурана имовина тужиоца и начињена материјална штета. Узрок пожара се не може са сигурношћу утврдити и нема доказа да је пожар настао кривицом или нехатом тужиоца. Тужилац је пријавио туженом настанак осигураног случаја и захтевао је накнаду штете. Тужени је одбио захтев тужиоца са образложењем да се не може утврдити ни основаност ни висина одштетног захтева на основу достављене документације.

Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке, првостепени суд је утврдио да је у пожару тужилац претрпео неспорну штету од 879.699,00 динара (од чега 53.699,00 динара за штету на намештају и 825.000,00 динара за пет изгорелих ролни самолепљиве фолије). Судски вештак економско финансијске струке није могао да се изјасни у погледу количине уништених дискова у пожару. Првостепени суд је из фотографија са лица места које је доставио тужилац, утврдио да приликом пожара нису уништени сви дискови, што је истицао и тужени. Применом члана 232. Закона о парничном поступку, на основу слободне оцене закључио је да је 165.000 комада дискова уништено, а да 165.000 комада није уништено. Имајући у виду вредност једног диска од 20,00 динара из пословних књига тужиоца, а према налазу и мишљењу судског вештака економско финансијске струке, првостепени суд утврђује да је тужилац претрпео штету у износу од 3.300.000,00 динара, на име уништених дискова. Наведени закључак поткрепљује чињеницама: да се не ради о комерцијалним дисковима (чија је вредност на тржишту у то време била до 250 динара) јер се радило о дисковима са којих се није смела пуштати музика; да дискови имају употребну вредност за тужиоца од 20 динара по комаду, јер су били намењени да се од њих у будућности направе украсни предмети (подметачи за чаше); да је уништењем дискова настало умањење у имовини тужиоца у вредности од 20 динара по уништеном диску; да су дискови иако су добијени као донација, укњижени у пословним књигама тужиоца и имају своју употребну вредност. Сходно наведеном, првостпени суд је усвојио тужбени захтев за износ од 4.178.699,00 динара са законском затезном кааматом од 04.09.2020. године, на име накнаде за претрпљену укупну штету на предметима осигурања.

Полазећи од чињеница да се у периоду важења полисе десио осигурани случај, пожар у просторијама које је користио тужилац, да је оштећена имовина тужиоца, канцеларијски намештај, да је изгорело 5 ролни самолепљиве фолије и да је уништено 165.000 комада ДВД које је тужилац добио на име донације, другостепени суд налази да

је правилан закључак у делу у коме је тужени обавезан да накнади штету у износу од 894.958,33 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате.

По ставу другостепеног суда, правилно је првостепени суд користећи овлашћења из члана 232. Закона о парничном поступку утврдио количину оштећених/уништених ДВД. У прилог наведеног закључка упућује и записник о увиђају процене штете од 15.07.2014. године сачињен у просторији тужиоца. У записнику се налази напомена да је осигураник обавезан да достави списак изгорелих и оштећених ДВД. Тужилац као осигураник није доставио тражени списак, већ фотографије на основу којих је првостепени суд по слободној оцени правилно утврдио количину уништених/ оштећених ДВД дискова и одбио тужбени захтев за износ од 3.300.000,00 динара са законском затезном каматом.

Преиначујућу првостепену одлуку, одбијањем тужбеног захтева за износ од 3.283.740,67 са припадајућом каматом, другостепени суд констатује: да странке у полиси нису назначиле и неспорно навеле колика је вредност ДВД дискова или вредност појединог диска, већ су само назначиле суму осигурања, па се не може прихватити да је стварна вредност дискова која је наведена кроз суму осигурања; да се мора утврдити стварна вредност дискова, јер тужилац захтева накнаду стварне штете у висини вредности уништених/оштећених дискова; да је погрешан закључак о вредности једног ДВД диска од 20,00 динара, а тиме и о висини претрпљене штете; да се завођење у књиговодственој евиденцији тужиоца предметних дискова у вредности од 20,00 динара по комаду, не може прихватити као стварна вредност спорних дискова; да тужилац током поступка није износио чињеничне наводе да захтева штету због измакле користи, тј евентуалне продаје након што би дискови били претворени у подметаче за чаше лепљењем самолепљиве фолије на дискове од стране деце са посебним потребама, обзиром на планирану акцију.

По оцени другостепеног суда, предметни дискови су шкарт јер су стављени ван промета за сврху за коју су произведени, али и као такви имају употребну вредност за сврху за коју их је тужилац добио. Полазећи од неспорне садржине дописа „City records“ од 21.10.2016. године, који је достављен по захтеву првостепеног суда, да се шкарт дискови у то време продаје по цени од 6,16 динара са ПДВ по 1kg, другостепени суд закључује да се једино та вредност могла прихватити као стварна вредност дискова. Код неспорне чињенице да 330.000 комада ДВД дискова тежи 5.279 kg, другостепени суд је једноставном математичком операцијом утврдио да 165.000 комада дискова тежи 2639,5 kg, која количина када се помножи са вредношћу 1kg шкарта дискова од 6,16 динара даје износ од 16.259,32 динара, који тужиоцу припада на име стварне штете, као стварна вредност оштећених/уништених ДВД дискова. Другостепени суд је применом члана 925. Закона о облигационом односима, преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу и одбио тужбени захтев за преостали износ од 3.283.740,67 динара са законском затезном каматом од 04.09.2020. године.

Другостепени суд је става да на износ укупне досуђене накнаде штете од 894.958,33 динара, тужиоцу припада законска затезна камата и за период од 18.04.2017.

године до 03.09.2020. године, јер се ради о износу штете коју је тужилац претрпео према ценама које су релевантне у време када је тужилац коначно определио тужбени захтев.

Ценећи наводе тужиоца као ревидента, Врховни касациони суд налази да је правилна одлука другостепеног суда, али из следећих разлога:

Уговором о осигурању обавезује се уговарач осигурања да плати одређени износ организацији за осигурање (осигуравач), а организација се обавезује да ако се деси догађај који представља осигурани случај, исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду односно уговорену своту или учини нешто друго. Уговор о осигурању је закључен кад уговарачи потпишу полису осигурања или листу покрића.

Полисом осигурања имовине број 54/4037 од 05.06.2016. године извршено је осигурање имовине тужиоца, грађевинског објекта, канцаларијског намештаја и 330.000 комада ДВД дискова са 5 ролни самолепљивих фолија са штампом, од пожара за период од 05.06.2014. године до 05.06.2015. године на укупну суму осигурања од 9.499.000,00 динара од ког износа се на залихе ДВД дискова 330.000 комада и пет ролни самолепљиве фолије са штампом односи 7.590.000,00 динара.

Осигурањем имовине осигурава се накнада за штету која би се догодила у имовини осигураника због наступања осигураног случаја. Месец дана по закључењу уговора, десио се осигурани случај, пожар у просторији коју је користио тужилац. Наступањем осигураног случаја настаје обавеза осигуравача да исплати накнаду односно уговорену своту у висини претрпљене штете на предметима осигурања, што има за последицу да се не исплаћује сума осигурања по аутоматизму. Према Општим условима осигурања туженог, сума осигурања представља максималну обавезу осигуравача по осигураном случају у оквиру Посебних услова осигурања, тарифа премија или законских прописа.

У осигурању имовине, сума осигурања је један од елемената за одређивање накнаде за случај наступања осигураног ризика, поред висине накнаде штете и вредности предмета осигурања. Из осигурања имовине, не може се добити више него што износи штета и то само у границама суме осигурања. Одредбом члана 925. став 2. Закона о облигационим односима изричито је предвиђено да износ накнаде не може бити већи од штете коју је осигураник претрпео. Осигуравач је дужан да накнади имовинску штету која се може састојати од стварне штете, умањена имовине осигураника и од измакле добити, спречавање повећања имовине осигураника. При утврђивању штете узима се измакла добит само ако је уговорена.

У конкретном случају, тужени је одбио захтев тужиоца са образложењем да се не може утврдити ни основаност ни висина одштетног захтева. Из записника о увиђају процене штете од 15.07.2014. године произлази да је тужиоцу наложено да достави списак изгорелих и оштећених дискова. Тужилац није поступио по наведеној напомени, већ је доставио фотографије са кутијама и дисковима. На тужиоцу је терет доказивања да је претрпео штету у траженом износу, а чија висина је одређена количином уништених дискова и њиховом вредношћу. Полазећи од наведених чињеница, по ставу ревизијског

суда, нижестепени судови су неправилно применили одредбу члана 232. Закона о парничном поступку и погрешно извели закључак да је тужиоцу уништено 165.000 комада дискова (у делу у коме је дозвољена ревизија).

Одредбом члана 232. Закона о парничном поступку регулисано је утврђивање износа штете по слободној оцени суда, без доказивања, у случају недостатка доказа или тешкоћа у доказивању, када је тужба управљена на новчани износ или на одређену количину заменљивих ствари. Примена наведеног члана предпоставља прво постојање права на накнаду штете, а потом да је утврђивање обима штете везано са несразмерним тешкоћама. Из околности конкретног случаја не произлази да је утврђивање количине уништених дискова слободном оценом суда, било последица стварне немогућности утврђења количине уништених дискова или да је то утврђење било повезано са несразмерним тешкоћама, већ да је последица неизвршења обавезе тужиоца да достави списак уништених дискова приликом подношења захтева за накнаду штете осигуравачу. Достављањем фотографија кутија са дисковима, тужилац није поступио по записнику о увиђају процене штете. Тужилац је осигурао тачно одређен број дискова, па је на њему био терет доказивања колико је дискова било уништено. Сходно томе по ставу Врховног касационог суда, тужилац није доказао ни да је уништено 165.000 комада дискова, јер је иста утврђена количина последица погрешне примене члана 232. Закона о парничном поступку, што има за последицу да није доказао уопште број уништених дискова. Тужилац има обавезу да докаже висину стварне штете која у конкретном случају обухвата број уништених дискова и њихову вредност и иста се не може доказивати применом члана 232. Закона парничном поступку, с обзиром на предмет осигурања и могућност утврђивања броја уништених дискова. Достављањем фотографија са кутијама дискова на које се тужилац позивао у току спроведеног поступка па и у ревизији тужилац није доказао висину штете, услед чега нису испуњени услови за остваривање права на осигурану суму у овом делу тужбеног захтева. Међутим, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 419. Закона парничном поступку, а у вези члана 395. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци пресуде у ставу један и потврдио другостепену одлуку у преиначујућем делу, при чему због заузетог става остали ревизијски наводи су без утицаја на правилност другостепене одлуке.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић